І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 191. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 14-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1972 No. 191. VOL. XXIX.

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

П'ятниця, 13 жовтня 1972 р.

У ДИСТРИКТІ КОЛУМБІЯ ЗБУНТУВАЛИСЯ в'язні в місцевій тюрмі. Вони захопили 10 осіб-закладників, між ними й директора Вашингтонського виправного відділу Кеннета Гарді, і погрожували, що заб'ють усіх закладників, якщо в'язнів не буде негайно випущено на свободу. Через кілька годин в'язні самі випустили всіх закладників, після чого К. Гарді мав легку серцеву атаку і його примістили до шпиталю. Суддя пообіцяв в'язням переслухати усіх та покращити їхнє становище в тюрмі.

ПЕРЕГОВОРИ МІЖ ПРЕДСТАВНИКАМИ СЕНАТУ і Палати Репрезентантів у справі схвалення законопроєкту про фінанси на мілітарно - оборонні видатки, зайшли в сліпий кут. Сенат хотів, щоб у законопроєкті було зазначено, що закордонні військові бази ЗСА будуть фінансуватись лише після того, як їх створення чи існування затвердить Сенат. Палата Репрезентантів не погодилася на таку пропозицію. Дальша затримка з цим законопроєктом може призвести до зменшення загальної суми на оборону.

НА СИМПОЗІЮМІ В ЛОС АНДЖЕЛЕСІ, присвяченому питанням американсько - китайської торгівлі, урядовий представник Маршалл Ґрін сказав власникам фірм і торговельних підприємств, що покищо ще не видко реальних можливостей значно поширити торгівлю між двома країнами. Зокрема Ґрін остерігав, що не варто „запобігати" перед червоними китайцями і тим старатися здобути їхні симпатії для поширення торгівлі. Він підкреслив, що китайці не звертають уваги на чиїсь політичні симпатії, лише на якість товару.

У ВАРШАВІ ОВАЦІЙНО ВІТАЛИ кардинала Джана (Яна) Кролля з Філядельфії, який народився у Клівленді, проте непогано володіє польською мовою своїх батьків, колишніх мешканців Кракова. Польський комуністичний уряд не дав був дозволу кардиналові Кроллеві на приїзд до Польщі в 1966 році на святкування 1.000-річчя християнства в Польщі. Від того часу відносини між Католицькою Церквою і комуністичним режимом у Польщі поправились. На летовище назустріч Кроллеві виїхав кардинал Стефан Вишинський. Контрольовані режимом радіо і преса нічого не згадували про приїзд кардинала Кролля, але священики інформували про це з проповідниць і на летовищі зібралась маса народу.

ПАПА ПАВЛО УІ ВІДЗНАЧИВ у своїй промові до прочан в середу 11 жовтня 10-річчя Другого Ватиканського Собору і прославляв при цій нагоді тодішнього Папу Івана XXIII. Папа заявив, що дійсне значення Другого Ватиканського Собору і його благодатні плоди виявляться ще в майбутньому.

У ЖЕНЕВІ ПОЧНУТЬСЯ в половині листопада ц. р. американсько - совєтські переговори щодо обмеження стратегічної зброї. Це буде друга стадія переговорів в цій справі: перша стадія велася напереміну у Гельсинках і у Відні та закінчилась підписанням двох, по суті незначних договорів під час перебування президента Ніксона у Москві в травні ц. р. Рішено не переводити дальших переговорів ані у Гельсинках, ані у Відні, а в Женеві.

КОМУНОКИТАЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЧЖОУ ЕНЬ-ЛАЙ ВИЯВИВ перед групою членів Американського Товариства газетних редакторів, що колишній заступник і здогадний наступник Мао Тсе-тунґа, міністер військових справ Лін Піяо, згинув у вересні 1971 року, коли літак, яким він утікав разом з 8 іншими змовниками з Китаю, вдарив об землю недалеко одного летовища в Монголії і загорівся. Всі, що були в ньому, згоріли, але можна було розпізнати загинулих. Лін Піяо, мовляв, зрозумів, що його змова проти Мао Тсе-тунґа не має шансів успіху і його син приготовив був той літак, британського типу „Трайдент"; це був одинокий літак, який в тому дні відлетів з Китаю, бо ціле летунство дістало було заборону відбувати будь-які лети. Що сталося з сином Ліна Піяо і його дружиною і хто були ті 8 змовників — Чжоу Ень-лай не сказав.

ЯПОНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР КАКУІ ТАНАКА БОРОНИВ на своїй пресовій конференції майже подвоєння бюджету оборони. Він заявив, що не зважаючи на покращання міжнародної ситуації не минулася ще загроза для безпеки Японії. Танака заповів свою подорож до країн Південної Азії, але щойно на другий рік.

ПРЕЗИДЕНТ АФРИКАНСЬКОЇ УҐАНДИ ІДІ АМІН НЕ ВТІШАЄТЬСЯ пошаною в інших африканських володарів — твердять закордонні кореспонденти. Президент Заїре (колишнє бельгійське Конго) Сесе Секо (раніше Жозеф) Мобуту домовився з Аміном, що буде продовжений короткий термін на виїзд з Уґанди коло 50.000 азійців і що він, Амін, замириться з сусідньої Рвандою: ті обидва договорення Іді Амін негайно зламав. Його вважають за невідповідального недавнього сержанта, який заскакує своїх громадян, африканських володарів і ввесь світ щораз новими своїми авантурницькими рішеннями.

Сенат відклав вирішення в справі примусового „автобусування" шкільних дітей

Вашинґтон. — Дебатований довго й завзято законопроєкт про припинення судових наказів щодо примусового перевожування шкільних дітей автобусами відкладено 59 голосами проти 26 на кінець року або й можливо аж на другий рік. Не зважаючи на те, що схвалення цього законопроєкту вимагав Уряд през. Ніксона і що за цим заявилася більшість сенаторів, керівники Сенату не мали змоги привести до голосування над ним з огляду на сильну опозицію сенаторів і можливість обструкції з їх боку. Законопроєкт уже схвалений Палатою Репрезентантів. Кількість противників законопроєкту в Сенаті була такою великою, що не можна було здобути потрібної більшости для припинення дебат і для проведення голосування над законопроєктом. Три спроби передати законопроєкт на голосування закінчилися невдачею. В останній із них 49 сенаторів заявилися за припиненням дебат і проти 38 сенаторів, тобто на дев'ять голосів менше, як було потрібно для схвалення цього рішення. Схвалений Палатою і дебатований в Сенаті законопроєкт забороняє федеральним судам й агенціям добиватися наказами примусового перевожування дітей до шкіл, тобто дальшого здійснюваних расової інтеграції, проти чого виникла й розгортається сильна опозиція в широких колах громадянства.

Понад півмільйона людей гаряче вітали президента Ніксона в Атланті

Атланта, Джорджія. — Здається, це місто не вітало ще так нікого за всю свою історію, як президента Ричарда М. Ніксона з дружиною у четвер 12 жовтня: від півмільйона до 700 000 людей вийшли на вулиці, багато мали в руках американські прапорчики, з вікон домів центральної вулиці сипались хмари різнокольорових папірців, коли довга моторкада проїздила вулицями. З усього було видко, що багато тих виборів, які голосували б за Джорджа Воллеса, пораненого й тепер спаралізованого, віддадуть свої голоси за перевибір президента Ніксона на наступні чотири роки. У місті було чимало транспарентів з написами: „Країна Воллеса є тепер країною Ніксона". З натовпу майже не було чути критичних вигуків на адресу Президента за війну у В'єтнамі тощо, — маси народу вітали сучасного Президента як свого майбутнього Президента. Та, можливо, найбільше переживала 5-річна помічниця у виборах Рахіль Лейн, яка стояла на авті президентської пари й вимахувала до всіх прапорцем. Президент їхав у відкритому авті, поруч нього була дружина Пет. Спостерігачам стало ясно після цього тріюмфального привіту президента Ніксона, як виборчого кандидата, що не тільки Джорджія, а всі одинадцять стейтів Півдня віддадуть за президента Ричарда Ніксона всі свої 129 електоральних голосів. Виборці старшого віку пригадували, що так же тепло вітали в Атланті Р. Ніксона і в 1960 році, і в 1968 році. Згодом, промовляючи до провідних республіканців міста, президент Р. Ніксон сказав, що він нічим не виділює окремо американського Півдня та що як батьки в Мичиґені, так і батьки в Джорджії є проти примусового перевезення дітей до шкіл, бо воно нічого не дає ні для поборення сеґреґації, ні для покращання навчання.

Ген. Абрамс затверджений Сенатом на становище шефа штабу Армії

Вашинґтон. — Після коротких дебат Сенат ЗСА вирішив 84 голосами проти двох затвердити найменування ген. Крейтона В. Абрамса на становище шефа штабу Армії ЗСА. Минулого тижня, в п'ятницю 7 жовтня ген. Абрамс був затверджений уже Палатою Репрезентантів. Проти затвердження Абрамса голосувало тільки двох демократичних сенаторів — Гаролд Гюз з Айови та Вільям Проскмайр із Вискансину. Сен. Проксмайр вимагав, щоб відкладати підвищування в ступенях чи нові найменуваня у військовій ґієрархії аж поки Пентаґон не проведе потрібних заходів для посилення контролі над їх діями. Сен. Гюз заповідав продовжування дальших переслухань в справі неавторизованого бомбардування Північного В'єтнаму. Він ствердив, що припинено переслухання ген. Лавелла тільки з огляду а конечність викінчування робіт Сенату перед перерванням його сесії на час виборів. Затверджений на становище шефа штабу Армії ген. Абрамс має 58 років й останніх чотири роки був головнокомандувачем американських збройних сил у В'єтнамі. Більшість членів сенатської комісії збройних сил висловлювалися про нього дуже прихильно і з великим признанням для його праці.

ЖИВА ГАЗЕТА 82-ОГО ВІДДІЛУ СУА В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — 82-ий Відділ Союзу Українок Америки влаштовує в неділю 15 жовтня ц.р. о год. 1-ій по пол. Живу Газету з участю ред. Уляни Любович, проф. І. Вовчука, ред. М. Островерхи, пань О. Лиско й Оксани Миськів і студентів Х. Волосянської й І. Раковського. Відбудеться газета в церковній залі при 1745 Вашинґтон Евню на Бронксі, Н.Й.

Паризька конференція про В'єтнам віддзеркалює дещо розмови Кіссінджера

Париж. — У четвер 12-го жовтня відбулося 163 з черги засідання Паризької „мирової" конференції про В'єтнам, на якому голова американської делеґації амбасадор Вілліям Портер даремне старався дістати від комуністів ясну відповідь, чи Північний В'єтнам відкличе з Південного В'єтнаму всі свої війська у випадку, коли б у Південному В'єтнамі прийшла зміна режиму і ЗСА відкликали відтіль всі свої збройні сили. Цей запит — твердять найперші коментатори — віддзеркалював дещо характер останніх тайних нарад, що їх асистент президента Р. Ніксона для справ крайової безпеки, Генрі Кіссінджер, разом з генералом Александром Гейгом переводив у Парижі впродовж останніх 4-ох днів з в'єтнамськими комуністами: головною журбою американського Уряду є сумнів, чи комуністична пропозицію щодо „коаліційного" уряду у Півн. В'єтнамі не є тільки параваном для заволодіння комуністами у тій країні і чи Північний В'єтнам не використає припинення Америкою летунських дій для підкорення Південного В'єтнаму збройною силою. Тим часом Кіссінджер вернувся з Парижу до Вашинґтону в четвер пополудні і негайно склав короткий звіт із своїх розмов з в'єтнамськими комуністами президентові Ніксонові. На п'ятницю 13-го ц. м. заповіджено „діловий сніданок" Президента з Г. Кіссінджером і державним секретарем Вілліямом Роджерсом для дальшого обміркування можливостей замирення у В'єтнамі. Коли Кіссінджер відлетів з Парижу до Вашинґтону, то його комуністичний контрпартнер, член Політбюра компартії у Північному В'єтнамі Ле Дук То, відлетів почерез Москву й Пекін до Ганою. Це ще один доказ, що в тих останніх розмовах у Парижі обидві сторони поробили якісь поступки у пошукуванні компромісу.

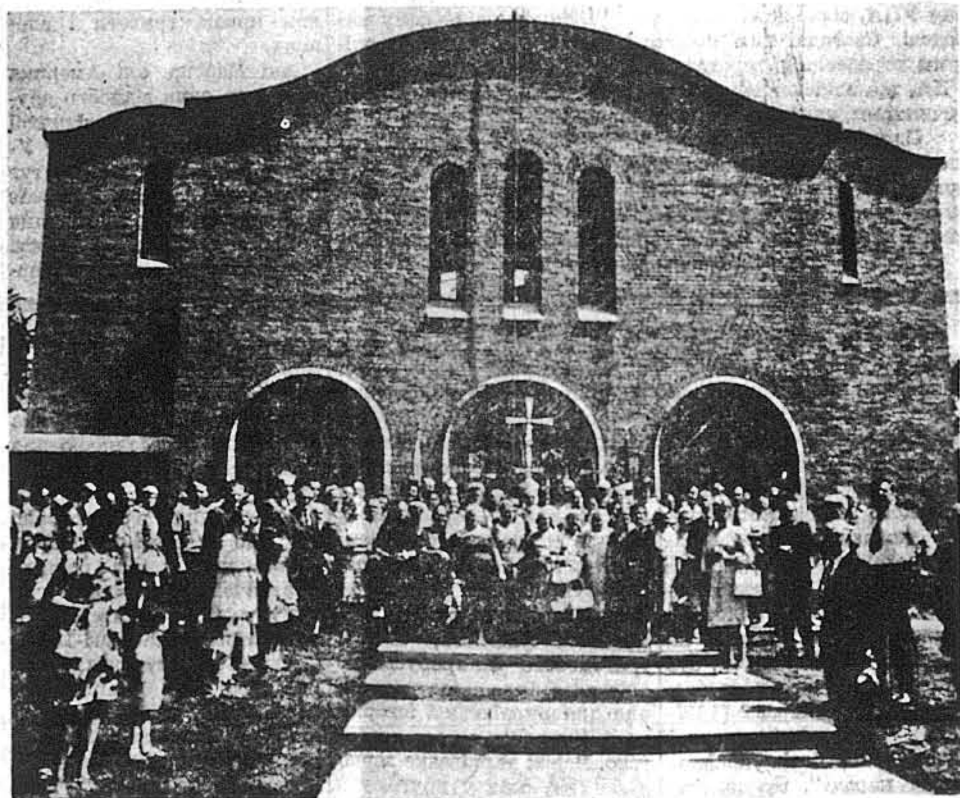
ЗСА проти совєтської цензури телевізійних передач із сателіта

Об'єднані Нації. — На Політичній Комісії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, яка складається з представників всіх членських держав, американський амбасадор Джордж Буш зголосив в четвер 12 жовтня низку застережень проти проєкту міжнародної конвенції, насправді американсько-совєтського договору щодо передач почерез комунікаційного сателіта. Той проєкт зголосив совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико ніби як черговий крок на шляху американсько-совєтської співпраці. У тому проєкті сказано, що телевізійні передачі за посередництвом сателіта можна висилати до іншої країни тільки за її згодою, — виключає з тих передач цілу низку різних справ та дозволяє країні, куди висилається непризнані нею передачі — перешкоджувати їм. Таким чином Совєти хочуть застерегти собі у міжнародній конвенції право цензурувати телевізійні передачі із сателіта, обмежують право вільного інформування людей про всі без вийнятку події у світі та дозволяють Совєтам заглушувати передачі, якщо вони не подобаються совєтській цензурі. Амбасадор Буш рішуче спротивився такому текстові договору, заявивши, що американський нарід „зберігає впродовж 200 літ глибоку віру у свободну інформацію". Ця заявав дуже не сподабалася совєтському амбасадорові Якову Маліковi, який замість відповісти по суті, закинув Америці, що вона зазвертає до „тактики з часу холодної війни" і противиться „всьому, що походить з Совєтського Союзу". На тому засіданні Політичної Комісії прийшло ще до зудару між представниками Ізраїлю і СССР в справі шантажевих оплат аз віззу на виїзд до Ізраїлю освічених жидів з СССР.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВЕЛИЧАВІ СВЯТКУВАННЯ В ПАРАФІЇ СВ. КОНСТАНТИНА В МІННЕАПОЛІСІ

Міннеаполіс (М. К.) — 22 жовтня ц. р. буде найкращим доказом для всіх, якого великого успіху можуть досягнути українці спільним зусиллям всієї громади. Завдяки жертвенній праці старанням отця шамбеляна Степана Кнапа, пароха української католицької церкви св. Константина, українці Міннеаполісу і Ст. Пол будуть учасниками великого празника свячення новозбудованого церковного будинку, парафіяльного приходства і приміщення на музей українського церковного і народного мистецтва, імени Ісповідника віри Верховного Архиєпископа і Кардинала Йосифа Сліпого.

Характерним для цих святкувань є те, що саме тепер, коли в Україні йде наступ Москви на релігійне і культурне життя українського народу, коли наша віра заборонена а церкви руйнуються, вірні української католицької парафії в Твін Сиґі пішли за кличем свого пароха: „Коли ворог руйнує, ми будуємо!" і спільним зусиллям здвигнули величавий Божий храм.

У підготові до посвячення і віддання до вжитку нового українського католицького храму св. Константина в Міннеаполісі, Владика-ісповідник Василь Величковський в дні 15-го серпня ц. р. поблагословив хрести на всі копули нової церкви. На фото — зустріч з Владикою Величковським під час його побуту в Міннеаполісі

Новозбудований комплекс церковних будівель в українсько-візантійському стилі має прикмети для того, щоб в ньому зберігати культурні і духові надбання наших предків і стати кращим віддзеркаленням сили і краси творчого духа українського народу. По мистецькому розмальована і удекорована церква, у нашому стилі, з іконостасом, напевно стане поштовхом для дальшого збереження в ній нашого обряду і культури українського народу.

Це імпозантне досягнення невеликої громади українців католиків треба приписати сильній волі і зусиллям пароха, отця шамбеляна Стефана Кнапа та багатьом, часто мало відомим вірним, котрі не пожаліли фінансової пожертви на завершення цього великого діла.

Виказується, що громада, яка нараховує всього 250 родин вже, пожертвувала для рідної церкви майже один мільйон долярів. Понад двісті жертводавців старої і нової іміґрації і уже тут народжених склали по тисячу долярів або більше, деякі близько десять тисяч. Крім

(Закінчення на 3-ій стор.)

Колишній директор Київської опери втік із родиною на Захід, стверджує занепад культури в Україні і в СССР

Відень. — Представник американського журналу „Нюзвік" зустрівся з українським політичним неповоротцем до СССР, колишнім диригентом оркестри опери в Києві Володимиром Колесником. У числі журналу з 7-го жовтня розповідається, що Володимир Колесник, його дружина - співачка та 12 річний син і інші члени родини приїхали автомобілем „Волга" як туристи до Відня і там залишились, а тепер чекають візи для в'їзду до Австралії. Колишній диригент київської опери розповів, що він почував себе дуже самотньо й ізольовано в Україні. „Тому, що СССР не підписав міжнародної конвенції на авторські права, сказав він, ми ніколи там не бачили закордонних нотних видань. Якось я позичив у знайомого ноти для хору Монтеверді, сподіваючись включити його в програму, але ніколи не зміг дістати музики". Він сказав, що тепер немає на композиторів нагінок сталінського типу, але режим вдається до нагінок економічного характеру. В. Колесник поінформував, що „колишні з-перед 1917 року слухачі вже вимерли, а нових слухачів немає". Вина за це спадає на шкільництво, яке виховує молодь на примітивних кличах та вихваляних партійних провідників, а це все не цікавить студентів. „У багатій Україні люди живуть як жебраки". Убогість і культурна відсталість є по всьому СССР, навіть такий великий порт, як Мурманськ, не має ні однієї оркестри. В одному з відомих інститутів у Києві, який відвідав не так давно В. Колесник, „немає оркестри, хору, ні навіть малого ансамблю". „У музичних залях смердить від горілки, а брудні стіни позаліплювані політичними гаслами", сказав Володимир Колесник кореспондентові американського журналу.

Володимир Андрійович Колесник, народжений 1928 року у Дніпропетровську в родині робітника, був одним із найвидатніших діячів музичного життя в УССР, членом КПСС з 1953 року і заслуженим діячем мистецтв УССР з 1960 року. Закінчивши в 1952 році Київську консерваторію в клясі диригування у проф. Григорія Верьовки, працював хормайстром і з 1953 року головним хормайстром у Київському державному академічному театрі опери та театру ім. Т. Шевченка.

В Торонті відбулося засідання Канадійського представництва УНС

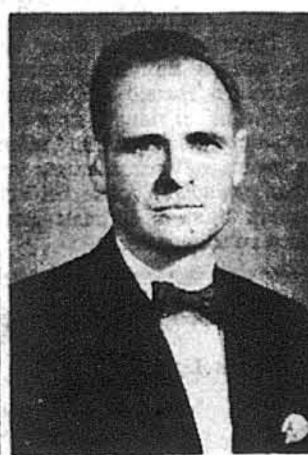
Торонто. — В суботу, 7-го жовтня ц. р. тут в Роял Йорк готелі відбулося чергове засідання Канадійського Представництва УНС, у якому взяли участь всі члени Головного Уряду УНС з Канади, які творять це Канадійське Представництво: сенатор П. Юзик — заступник головного предсідника на Канаду і голова Представництва, мґр І. Геврик — голова Головної Контрольної Комісії і заступник голови на Захід Канади. В. Дідюк — голова Головної Ради і заступник голови на Схід Канади, Д. Попадинець — головний радний і заступник голови на Квебек. Засіданням проводив сенатор П. Юзик, протоколював В. Дідюк. Обговорено цілий ряд різних актуальних справ УНС в Канаді, зокрема його дальший і безперервний ріст та змаг за досягнення десять тисяч членства. Проаналізувавши позитиви і неґативи нелеґкої організаційної праці, члени Канадійського Представництва прийшли до однозгідного переконання, що тільки збільшення активности та використання всіх можливостей доможуть дальшому організаційному ростові нашій Союзовій громаді в Канаді. Посилення організаційної пра-

(Закінчення на стор. 3-ій)

мас дати нам бажаний успіх. У дискусії порушено ряд заходів, щоб дати нашому членству найкращу і найсо-

Д-р М. Снігурович став організатором УНС на стейти Нової Англії

Джерзі Сиґі. — Організаційний відділ Українського Народного Союзу повідомляє, що з 15-им жовтня 1972 р. відомий громадський діяч, д-р Михайло Снігурович з Ню Гейвену починає працю, як обласний організатор УНСоюзу на території стейтів Коннектикат, Ровд Айленд, Массачусетс і Ню Гемпшир. Д-р Снігурович студіював право та дипломатичні науки у Львові, де в 1939 р. здобув ступінь маґістра обох цих ділянок знання. Згодом студіював на Українському Вільному Університеті, де придбав ступінь доктора права. Виеміґрувавши після останньої війни до Америки, він став асекураційним продавцем корпорації Ню Йорк Лайф, пройшовши в ній фаховий вишкіл у ділянці життьового забезпечення. Останньо працював у фірмі, що занимається встановлюванням прав власности реальностей. Побіч зарібкової праці, д-р М. Снігурович є активним на полі громадської праці. Від ряду років він очолює Відділ УККомітету в Ню Гейвені, Конн., а раніше очолював Українську Спортову Централю Америки й Канади та Союз Українсько-Американських Спортових Товариств-Схід. Також очолює Окружний Комітет Відділів УНСоюзу, який об'єднує 15 Відділів УНСоюзу на терені стейту Коннектикет. Українське громадянство названих стейтів матиме нагоду користати з асекураційного й правничого досвіду д-ра Снігуровича, щоб забезпечити себе й своїх рідних модерними й дешевими грамотами життьового забезпечення УНСоюзу.

д-р Михайло Снігурович

ВИСТАВКА ПРАЦЬ ЮРІЯ СОЛОВІЯ

Ню Йорк. — В суботу 21 жовтня ц.р. в залях Літературно-Мистецького Клюбу при 149 Друга Евню в Ню Йорку відбудеться відкриття виставки образів і скульптур відомого українського маляра-модерніста Юрія Соловія. Влаштовує виставку Об'єднання Мистців Українців Америки і буде відбуватися вона під назвою „5 x 10 + 1 x 13".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нагорода Нобеля В. Морозові

Висловлена під час XI Конґресу Українців Америки суґестія, щоб Світовий Конґрес Вільних Українців, УККА й КУК, як також компетентні наукові й літературні організації запропонували засудженого в СССР українського історика, публіциста й есеїста Валентина Мороза як кандидата на мирову нагороду Нобеля, заслуговує не тільки уваги і моральної підтримки, але й започаткування конкретних заходів.

Виставлений може і повинен бути Валентин Мороз у кандидати на цю нагороду не тільки, як сміливий і активний борець за права українського народу, засуджений на довголітнє ув'язнення, але також як безстрашний оборонець вселюдських ідеалів людяности, правопорядку і прав людини взагалі проти будь-яких їх порушень тоталітарними, поліційними режимами.

Ніхто в наші дні не виступив із такою силою і з такою переконаністю проти топтання й нищення людської свободи і прав людини, як Валентин Мороз у своїх писаннях і закликах. Написаний ним „Репортаж із заповідника імени Берії" — це полум'яний маніфест в обороні прав людини — проти страхітливих знущань і поневірянь не тільки українських політичних в'язнів по тюрмах і таборах суворого режиму в Совєтському Союзі, але й репрезентантів усіх інших національностей — литовців, жидів, казахів, що караються під режимом КҐБ. Це Валентин Мороз запротестував проти постійного зневажання в СССР пам'яті знищених гітлерівським окупантом мільйонів жидів, проти руйнування надгробників на жидівських цвинтарях, плитами з яких викладено не лише хідники багатьох міст в СССР, але й подвір'я львівської, івано-франківської та інших тюрем. Це Валентин Мороз виявив справжнє обличчя московського „гуманізму", перфідію того режиму, що, підписавши декларацію прав людини Об'єднаних Націй, не тільки дозволяє, але й наказує своїм чиновникам карати громадян СССР за поширювання цієї декларації і за пропаґування її ідей, із супровідним глузуванням, що того роду декларації — це тільки для муринів. Це він — молодий український історик з Волині — затаврував безглузде нищення людей комуністичним режимом, провіщаючи, що ці „нищені стануть прапором", що „знищені — це кремінь, з якого будуються фортеці в чистих душах". І тому недаремне есеї і останнє перед судом слово Валентина Мороза викликали такий відгомін у світі й поширюються в перекладах на англійську, німецьку, французьку, італійську, гебрейську й інші мови світу.

Якщо комусь сьогодні і належиться нагорода миру, то в першій мірі Валентинові Морозові.

Думку видвигнено, тепер потрібна акція.

Постійна воєнна загроза

Ричард Ніксон полетів до Пекіну і Москви в ім'я світового „тривкого" миру. Він підписав у Москві два договори, які ніби започаткували якщо не роззброєння, то припинення перегонів у зброєнні. У листопаді в Женеві ті розмови продовжуватимуться. У Гельсинках почнуть незабаром підготову до паневропейської конференції безпеки, від якої Москва хоче дістати леґалізацію свого стану посідання в Европі. Визнання Японією комуністичного режиму в Китаї зроблено під знаком „нормалізування" відносин на Далекому Сході. Явні і таємні переговори з в'єтнамськими комуністичними проводирями у Парижі ведуться з ціллю „довготривалого миру" в Південній Азії. Видалення совєтського війська з Єгипту зменшило загрозу нової арабсько - ізраїльської війни, яка могла б стати зав'язком світової війни. Отож усе ніби вказувало б на розвиток подій по лінії ліквідування причин воєнних зударів.

Однак, рівночасно в Европі, Азії й Америці існують докази, що воєнна загроза далеко не минулася. В СССР новий командувач цивільної оборони генерал Олександер Алтунін повів енерґійну кампанію за будову проти летунських схоронищ. Американський Сенат схвалив 70 голосами проти 5-ох 76 більйонів дол. на збройні сили, на близько два більйони більше, як останній бюджет. А в Японії подвоєно бюджет на оборону до 15 більйонів дол. і її новий прем'єр заявив, що замирення з комуністичним Китаєм не зліквідувало загрози для безпеки Японії...

Ця загроза для світу існує перманентно, поки існують центри комуністичного імперіялізму. Речник комуністичного Китаю в Об'єднаних Націях заявив одверто, що Китай є тільки проти „несправедливих" воєн, але підтримує „справедливі" війни. А котра держава будь-коли вважала і вважатиме, що ведена нею війна не була справедливою?! Адже всі агресії, що їх провела Москва, завжди були в її очах „найсправедливішими". Загроза війни не минулася.

У 30-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

(Звернення Проводу Організації Українських Націоналістів)

„Такої геройської доби взагалі не знає історія людства..."

„Бійці й командири УПА! Ви, що сьогодні у військових відділах боретесь проти большевиків, і Ви, що поповнили ряди революційно-визвольного підпілля, будьте свідомі, що п'ятирічна героїчна боротьба УПА і визвольно-революційного підпілля — це найбільш героїчна доба в історії України. Знайте, що такої геройської доби взагалі не знає історія людства. В тінь пішли прославлені Термопілі. На героїзмі УПА і визвольно-революційного підпілля будуть виховуватися нові українські покоління. Боєць УПА, український революціонер — заступить місце мужнього спартанця в історії людства..."

Такі пропам'ятні слова залишив нам 25 років тому Головний Командир УПА — генерал Тарас Чупринка-Шухевич (З наказу ген. Т. Чупринки 14 жовтня 1947 р.). І вони здійснювалися і здійснюються на наших очах. В Україні та в цілій московській імперії виросло нове покоління поневолених націй, що виховалося на жертві крови й життя, на героїзмі всенародного повстання (УПА), яке тривало понад 10 років. Московський терор не зламав волі українського народу ,не знищив його духової сили, і молода ґенерація із сміливістю, гідною своїх батьків, стала на прю з окупантами-гнобителями України. Москва не досягнула своєї мети, в Україні нема жадної „совєтської" молоді, є тільки молодь українська, що відкинула московські традиції і комуністичну доктрину, на якій її виховували, і стихійно вернулася до рідних прадідівський традицій, під рідні прапори. З героїки своїх прадідів і батьків, з героїки УПА і ОУН вона черпала свою духову силу, відроджувалася на свідомих синів і дочок України та ступала на шлях боротьби за здійснення національних ідеалів.

Живуть, не вмирають Лесині „месники дужі", що справедливою рукою карають гнобителів-окупантів.

„Караюча рука бійця УПА, — пише в цьому ж Зверненні ген. Т. Чупринка, — досягла навіть найчільніших представників окупанта, як ось шефа СА Люце, командувача „1-го українського фронту" Ватутіна чи заступника міністра збройних сил Польщі Сверчевського..."

Українська Повстанська Армія — революційна армія волелюбного українського народу. „Реалізуючи клич „Воля народам і людині!", (вона) вже 1944 р. організує національні відділи азербайджанців, грузинів та інших поневолених Москвою народів до боротьби за повалення Кремлю і створення самостійних держав усіх народів Сходу. З її ініціятиви відбулася в листопаді 1943 р. 1-а Конференція Поневолених Народів..." Таким чином створено Антибольшевицький Бльок Народів (АБН).

„У другій половині 1944 р. всі українські землі опинилися вже під большевицькою окупацією. Почався період боротьби УПА за „бути чи не бути" українському народові. Перша спроба фізично винищити український народ, кинувши його в передові лави імперіялістичних фронтів, окупантові не повелася..."

„Сам „міністер внутрєнніх дєл", Круґлов, зорганізував добірних старшин з цілої Росії на зимово-весняні місяці для придушення Української Революції. Ні вдень, ні вночі не переставали переслідувати Вас, ні вдень, ні вночі не залишали в спокої українське населення, щоб тільки змогти вже зголосити Сталіну, що українське повстання придушене..."

Після нашої поразки в 1918-20-их роках „ворог був певний, що Армію Визвольних Змагань знищив, та він грубо помилився. І сьогодні окупант України може знову думати, що з хвилиною закінчення широких повстанських акцій УПА перестала існувати. Революція подавлена. Та й тим разом він грубо помиляється. Бо сьогоднішній момент — це тільки момент переставки сил, це момент переходу до широких повстанських дій, які завершаться вже повною перемогою — створенням Української Соборної Держави..."

„З питомою Вам одчайдушністю і витривалістю, про яку ходять леґенди по цілому світі, будете продовжувати славні традиції УПА, будете виховувати своїми геройськими чинами нове, наростаюче покоління, щоб і його включити в революційну боротьбу. Ви докажіть ворогові ще раз і ще раз, що української революції подавити не можна... З честю виконаємо обов'язок, який поклав на вас наш народ: воля або смерть! Дальшими геройськими вчинками будемо продовжувати невмирущу славу УП-Армії!"

Цитуємо ці слова Головного Командира УПА ген. Т. Чупринки-Шухевича, як заповіт воякам і командирам УПА, збройному підпіллю і цілому українському народові. Сьогодні вже можна повністю зрозуміти й оцінити стратегічну передбачливість Головного Командира УПА, що здійснюється у визвольних процесах в Україні, речниками яких стало нове покоління.

Одчайдушна оборона УПА Закерзоння і західньоукраїнських земель від московської і польської навали врятувала ввесь український народ від фізичного й духового знищення. Намагання окупантів зреалізувати плян Сталіна і виселити з України українців виявилось однознач-

(Продовження на стор. 3-ій)

Франц Липецький

ЕВРОПІ ГРОЗИТЬ ДОЛЯ ФІНЛЯНДІЇ

Ще кілька місяців тому Західня Европа була в бадьорому настрою, бо Спільний Европейський Ринок, в склад якого входять досі шість держав, мав поширитися до десяти держав. Додатковими його членами мали стати: Британія, Ірляндія, Данія і Норвегія. Але, як подала світова преса, норвезький парлямент відмовився включити Норвегію до Спільного Европейського Ринку, що безумовно не віщує нічого доброго европейській єдності і солідарності.

Перед поїздкою президента Ніксона до Пекіну і Москви деякі европейські державні мужі відкидали слова перестороги добрих дипломатів, що европейський континент може легко підпасти під вплив Москви. По розмовах у Пекіні і Москві ситуація змінилася. Західня Европа стала комплексом об'єднаних держав у роз'єднанні.

Арнод де Борчгрейф у сконденсованій статті п. з. „Юроп: Де Ню Совєт Трет", надрукованій в „Рідерс Дайджесті" за жовтень ц. р., пише, що він мав нагоду говорити з кільканадцятьма високої ранґи плянувальниками европейської закордонної політики, які на його здивування заявили, що Західня Европа знаходиться в повному безладді, що її положення жалюгідне, бо їй загрожує доля Фінляндії. До такого стану доводять її в першій мірі безкритичні політики ЗСА, де такі лідери, як сенатор Джордж МекҐоверн і провідник демократичної більшости Палати Репрезентантів, Майк Менсфілд, ведуть уперту кампанію за редукцію американських збройних сил у Західній Европі, доводячи, що настав час, щоб Европа сама подумала про свою власну безпеку.

Ця статистика і знавці доказують, що Европа не може зорганізувати такі великі збройні сили, які дорівнювали б збройним силам Совєтського Союзу та його сателітів. Москва з сателітними державами розпоряджає у Східній Европі 91-ою дивізією, тоді як НАТО має всього 24 дивізії, в тому числі 4 американські.

Такою величезною різницею збройних сил перейнявся навіть західньонімецький канцлер, соціяліст Віллі Брандт, який у червні ц. р. прилетів до Вашинґтону і склав дар в сумі 50 мільйонів долярів на фінансування студій, що мали б втримати американсько - европейські взаємовідносини. Брандт перестерігав американців, що Західня Европа без присявности там сильної американської збройної сили може стати вулканічним тереном кризи, тривоги і зневіри.

Ані Европа, ані Америка не мають одна відносно другої послідовної політичної лінії. Напрямок політики Уряду ЗСА неясний, бо тут громадська думка вважає політику сили за зло і клич посвяти є малозрозумілим. Один американський обсерватор, занепокоєний способом думання Уряду ЗСА, заявив, що „ми повертаємося до 1930 року, коли наші домашні проблеми не давали розвиватися роздумуванням над закордонною політикою. Це був час нашої ізоляції, що довела до жахливої війни, до якої при веденні розумної політики можна було легко не допустити".

Европа також має своїх мекґовернів і менсфілдів. Серед звичайних европейців бракує зрозуміння для справ поза кордонами їхніх держав. Як приклад може послужити факт, що у референдумі, який відбувся у Франції в квітні ц. р., тільки 36 відсотків голосували за поширення Спільного Европейського Ринку. Під впливом розмов у Пекіні і Москві деякі европейські політики ставляться вже менш критично до ролі власних комуністичних партій, бо ось у червні ц. р. традиційно антикомуністична Французька Соціялістична Партія договорилася з комуністичною партією, щоб разом виступати в наступних парляментарних виборах. А італієць Франко Марія Мальфатті, який був президентом Спільного Европейського Ринку, зрезиґнував з цього посту, щоб вести кампанію за кращу, на його думку, позицію члена італійського парляменту.

Єдиною розв'язкою різних европейських проблем була б уніфікація всіх европейських держав. Але, як сказано, европейці в більшості не цікавляться закордонними проблемами і тому засуджені на параліч. Інакше думає і робить Москва. Її ціль на довшу мету — опанувати Европу, тепер уже не так збройною силою, як спритним дипломатичним, політичним і економічним способами. Москві найбільше залежало на леґалізації повоєнних европейських кордонів, і вона це вже осягнула ратифікацією договорів Брандта з Совєтським Союзом і Польщею.

Дальшими кроками Москви буде: 1) Перевести в життя запланований нею т. зв. статут для замирення Европи; 2) Укласти договір про колективну безпеку Европи і 3) Зліквідувати НАТО та Варшавський пакт, а на їх місце створити якусь нову організацію без участи в ній ЗСА. Цим своїм хитрим політичним маневруванням Москва старатиметься переконати західній вільний світ, що по ліквідації Варшавського пакту загроза для Західньої Европи перестане існувати. Насправді ж ліквідація Варшавського пакту не матиме ані для Західньої Европи, ані для Совєтського Союзу майже ніякого значення, бо на підставі двосторонніх трактатів на теренах Східньої Німеччини, Польщі і Чехо-Словаччини знаходяться понад 30 совєтських дивізій, і цієї мілітарної сили вповні вистачає, щоб домінувати над Західньою Европою.

(Закінчення на стор. 3-ій)

ВІКНА ТЕЩИНІ І СУСІДСЬКІ

Мовна політика в СССР, де режим вимагає вивчення російської мови, призводить до особливого явища — неграмотности грамотних людей (в СССР усі вчаться в обов'язковому порядку й неграмотних немає). Зразки такої „грамотної неграмотности" через вплив російської мови подаємо за цитатами з київського журналу „Перець" ч. 14 з 1972 року, в 50-річчя створення СССР.

Під заголовком „Страшне перо не в гусака" на стор. 14 подано уривок із характеристики, надісланої з міста Сміли, Черкаської области на Київщині: „Морально устойчива, аморальних порушень в собі не має і в общественності не замічається".

Із „Пояснювальної записки" з с. Комишувата на Запоріжчині: „Да я винен. Я захмелилий йшов додому. Але на роботі я поводив себе спокійно, оскільки я спав. А вдома я раптом став розлючений і робив маневри сім'ї".

З офіційно виданої „Довідки" в с. Росоша на Вінниччині: „Довідка видана для предявлення удостовірения лічності в учбовий заклад"...

У с. Веселому на Херсонщині над громадським приміщенням красується таке оголошення - попередження, щоб сторонні туди не заходили: „Постороннім не уходіть!"

Найкраще написав, звичайно, голова сільради, відповідаючи на запит газети про бездомних псів: „На сесії сільвиконкому вирішено істрібити сім штук бродячих собак: Степана К., що живе за млинами, Грицька С., Свиридона П. та інших".

У „Перці" ч. 15 за серпень 1972 року таких документів поголовної грамотности в Україні є ще більше, і один від другого ліпший. У листі з Канева клієнт вимагає у лікаря: „Прошу оздоровить мене, або відать 10 рублей!", а доповідач у Миколаївській області, дбаючи про культуру рідної мови, заявив просто і одверто: „На першому відділенні мається 80 коров, з них приймає участь у здачі молока 64 чоловіки"! Харчівня у Херсоні стала жертвою не лише русифікації, а й деякого „збочення", бо вивісила в прилюдному місці наступне оголошення: „Обявленіє Столовой сєм требуюця продавці пирошков с мясом женского пола на базарє. Адміністрація".

Волею - неволею жартівливий „Перець" (до речі, він не завжди жартує, він часто вправляється в доносах на людей) розповідає не тільки про калічення мови, а й про совєтський спосіб життя. Ось, для прикладу, що написав чоловік із села Кутузівки на Харківщині: „Обяснітельная записка. Я не був на проізводстві, тоесть на роботі в зв'яску з тим, що у мене вкрали сапоги і теплі носки (проти ворів мєри принімаються), але ближче до діла, а я босим не схотів іти на робо-

(Закінчення на 3-ій стор.)

З НАШИХ БУДНІВ

ЧАРОДІЇ СЛОВА

Це було, мабуть, восени 1937-го року, як у львівській пресі появилася новинка, що до Львова приїхав Юліян Геник-Березовський і виступить на студентському літературному вечорі в залі „Бесіди" з рецитуванням творів українських письменників. Він, покійний Юліян, вже тоді втішався заслуженою славою найкращого нашого рецитатора, справжнього, Богом і музами обдарованого, мистця живого слова. Хто чув „Довбуша" Ю. Федьковича чи „Синів" В. Стефаника у виконанні Геника - Березовського, той не забуде цього душевного тиру повік. Для мене особисто незабутньою несподіванкою на згаданому літературному вечорі було те, що славний рецитатор відчитав, так сказати б, надпрограмово фрагмент з мого оповідання „Празник"... Це було переживання, що його й досі, по стількох роках, важко мені узмисловити й передати пером! Пригадую, що я, немов той мольєрівський Тартюф, сидів ошелешений і сам собі дивувався, що потраплю так писати прозою!

Доброму моєму другові, загинулому у воєнній завірюсі новелістові, Василеві Ткачукові, я сказав по тому вечорі: „Після Геника жаден з нас не повинен виступати особисто на авторських вечорах і читати власні писання". На жаль, не знайшлось у мене стільки сили волі й характеру, щоб складену тоді так шумно заяву — реалізувати в житті...

Великий і почесний борг перед сл. п. Ю. Геником-Березовським сплатило, треба сказати, за нас усіх В-во „Євшан Зілля" з Торонта, що видало в цьому році за редакцією Богдана Гошовського збірник, присвячений пам'яті мистця - рецитатора, у 20-річчя його передчасної смерти. Вправді, у збірнику „Слово пламенем взялось" присвячено чимало місця й уваги також іншим мистцям слова, сцени та естради, навіть деяким визначним політикам чи оборонцям у політичних процесах, але пламенний дух і одежі слова, що його залишив нам у посмертній спадщині великий словочародій, — пронизує та просвітлює цю виїмкову книгу наскрізь!

Збірник „Слово пламенем взялось" можна розцінювати і як нарис історії мистецтва живого українського слова, що й зазначено в його підзаголовку. У багатому ілюстраційному відділі книжки бачимо галерію незрівнянних майстрів цього слова — від М. Садовського і М. Кропивницького до Й. Гірняка і В. Блавацького, від славного „Березоля" Леся Курбаса — до Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької в Ню Йорку, нашого єдиного театру юного актора в цій країні, що в новій формі та в нових обставинах гідно зберігає священне горіння „Слова, що пламенем взялось"...

Ікер

Омелян Пріцак

ГАРВАРДСЬКИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ І ШКОЛА ГРУШЕВСЬКОГО

(2)

Так правління Харківського університету запросило в 1806 р. історика Франції парижанина Антона Дюґура (який став себе в Харкові звати Деґуровом; 1765-1849). По десяти роках (1816) він переїхав до С.-Петербурґу, де зробив велику кар'єру. Він очолив катедру історії в заснованому там 1819 р. університеті.

Історію „Російської держави", одначе, викладали в Харкові перших 45 років аматори без знання нових методів досліду: любитель сторорусьских старожитностей росіянин Гаврило Успенський (в рр. 1804-1820) та відомий український поет, але цілком бездарний як історик Петро Гулак-Артемовський (в рр. 1820-1849, помер у 1865 р.). Тут можна пригадати, що в С.-Петербурзькім університеті в рр. 1834-1835 інший письменник, геніяльний Микола Гоголь пробував був своїх сил як адьюнкт історії, але ця спроба скінчилась повною невдачею.

У 30-их роках почалася вже зміна. Замість запрошувати чужинців Міністерство освіти почало посилати молодих надійних кандидатів закордон, головно до Німеччини, щоб вони там навчилися науково працювати і таким чином дістали належну підготову для наукової кар'єри.

Одним із таких молодих вчених був надзвичайно талановитий кандидат Тартуського університету Михайло Лунін (1809-1844; естонського роду), що, відбувши наукове відрядження до Берлінського університету, вперше познайомив українську академічну молодь (і молодь Росії) з історіософічними концепціями філософа Геґеля. М. Лунін, який, на жаль, дуже рано помер, був учителем і надхненником Миколи Костомарова (1817-1885), відомого історика і автора „Книг битія українського народу", що пізніше працював один рік, до свого арешту в 1847 р. в справі Кирило-Методіївського братства, як адьюнкт катедри російської історії Київського університету.

Катедру „слов'янської словесности" займав у Харківськім університеті 40-их років професор політичної економії і статистики Ізмаїл Срезневський (1812-1880), який, хоч і росіянин з походження, був залюблений в українську народну творчість. Вистачить згадати його шість збірників „Запорозької старини" (1833-1838). Але він так був захоплений українськими думами і романтизованим козацьким минулим України, що не лише записував тексти пісень від співців, але й „доробляв" їх там, де їх бракувало. Очевидно, що для харківського періоду української літератури ота діяльність пізнішого знаменитого філолога, автора тритомового староруського словника була продуктивна, але для української історіографії користи з того не багато. Все ж харківське зерно дало свій плід у другому з черги науковому закладі України — Київському університеті.

Одною з відповідей царського режиму на польське листопадове повстання 1831 р. було створення імператорського Київського університету ім. св. Володимира в 1834 р. (п'ятий з черги в системі імперії, а третій на українських землях після Харкова — 1805 і Львова — 1819) на базі бібліотеки і наукових закладів розв'язаного тепер польського Крем'янецького ліцею. Університет мав спеціяльне завдання: знищити польськість на Правобережній Україні, яка стала тоді загрозливою для самої безпеки Російської імперії.

Провидіння покерувало так, що першим ректором Київського університету призначено незвичайну людину, тоді 30-літнього Михайла Максимовича (1804-1873), колишнього студента, а тепер професора ботаніки Московського університету, який, переїхавши до Києва, став керівником катедри „руської словесности". Така надзвичайна зміна професії, що на перший погляд „пахне" авантюрництвом, була закономірною у Максимовича. Нащадок козацьких родів Максимовичів та Тимковських, захоплений зберігач народних традицій, він свої студії в Московськім університеті (1819-1823) ділив поміж „словесністю", до якої притягав Максимовича його дядько професор Роман Тимковський (помер в 1821 - журналіст Микола Полевой (1796-1846); до речі, через них він увійшов у знаменитий гурток літературної Москви того часу, де виступали Пушкін, Гоголь, Бєлінський — а улюбленою ботанікою. Та обидва ці наукові полюси об'єднувала в нього система натуральної філософії Ф. Шеллінґа, прихильником якої Максимович залишився на все життя.

Під впливом харківського романтизму (збірник українських дум Миколи Цертелева — 1819 р.) Максимович записував народні пісні, і вже 1827 р. вийшов його епохальний збірник „Малоросійські пісні".

Перейнявши викладання „словесности" ,він зразу взявся ґрунтовно вивчати пам'ятки староруського письменства, що в свою чергу стало стимулом до студій історії. Якраз у той час (1835) почав діяти в Москві перший університетський професор „російської" історії із доброю методологічною (німецького типу) підготовою. Ним був довголітній приятель-ворог Максимовича, Михайло Поґодін (1800-1875), з яким Максимович до кінця свого життя був у шляхетному науковому двобою. Власне Поґодін видвигнув тезу про великоруське походження староруської мови і Київської держави, про переселення великоросів на північ у зв'язку з монгольськими навалами і про заапустіння України, яку тільки у XVI-XVII ст. колонізували вихідці з Галичини і Волині. Максимович не міг мовчати. Він почав діялог, який властиво триває й по сьогодні. У численних працях, що появлялися звичайно у формі листів до Поґодіна, Максимович застосував до досліджуваного питання метод точного досліду, перейнятого ним із систематичної ботаніки, і виказував понад усякий сумнів нестійкість основної частини тези Поґодіна. „Цеглинами" майбутньої будови звик називати Максимович оці свої знамениті невеличкі джерельні дослідження — мініятюри, де у дуже стислій гармонії ідей та документації творилися підвалини під майбутню будову української національної історіографії. На зміну збирачів старовини типу архівіста Дмитра Бантиш-Каменського (1788-1850) та ентузіяста-компілятора Миколи Марковича (1804-1860) прийшов на арену науки про українську історію перший справжній дослідник*). Тут можна згадати, що метод викладу Максимовича закріпився в українській історіографії; його видно в працях Володимира Антоновича і, спеціяльно, Івана Крип'якевича.

*) Першим офіційним професором „історії государства російського" був у Києві (1837-1845) Василь Домбровський (1810-1845), який, крім великого росту, нічим надзвичайним не визначився.

(Далі буде).

ЕВРОПІ ГРОЗИТЬ ДОЛЯ ФІНЛЯНДІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Крім політичної погоні за фінляндизацією Західньої Европи, Москва концентрує на неї економічний тиск. Боячися дальшого економічного росту високопромислової Західньої Німеччини, Москва договорилася з урядом багатого на нафту Іраку, щоб він не дозволив Західній Німеччині безпосередньо користуватися його нафтовими продуктами. Єдина Франція має привілей користуватися ними, за що заплатила дорого, бо уклала з Совєтським Союзом пакт неагресії, мусила штаб НАТО забратися з її території і фактично виступила з членства НАТО. Виходить, що контроля над доставою Західній Европі пального має для совєтських стратегічних цілей велике значення.

Реасумуючи сказане, стає ясно, що Москва розпочала процес з ціллю послабити Західню Европу політично та економічно і підкорити її цілковито своїм впливам. Але маймо надію, що у ЗСА знайдуться люди з тверезим мозком, які до ліквідації чи навіть зменшення американської збройної сили в Західній Европі не допустять і тим перекреслять чортівські пляни Кремлю.

ПОЛЯКИ МАСОВО ВІТАЛИ В ДЕТРОЙТІ віце-президента Спіро Еґню, який виступав на з'їзді Польсько-Американського Конґресу. Учасники Конґресу миттю розібрали нагрудні значки з написом „Поляки — за президента Ніксона", а під час промови Еґню багато разів його оплескували. Коли в Детройті перед тим виступав від демократів С. Шрайвер, то було дуже мало охочих начепити собі на грудях значок „МекҐоверн-Шрайвер".

Заповідають величаві святкування в парафії св. Константина в Міннеаполісі

(Закінчення з 1-ої стор.)

цього, багато вірних закупили окреме устаткування, потрібне церкві: престоли, свічники, шенделіри, вітражі на вікна, лавки та інше. Невеличка група працьовитих жінок, в більшості пенсіонерок, котрих в громаді називають „пирожницями", своєю муравлиною працею роблення вареників придбала церкві 60,000 долярів за останніх десять років. Навіть діти включилися у фінансування нової церкви, а деякі з них видніють між піонерами-фундаторами, себто склали тисячу долярів.

В неділю, 22 жовтня ц. р. о годині 9.30 ранку. Єпископ української католицької церкви Ярослав Ґабро, в асисті десяток священиків, посвятить новий храм й передасть його для вжитку вірних парафії Після цих урочистостей відбудеться святочний бенкет у пошану наших церковних провідників і жертводавців, котрі своєю фінансовою допомогою причинилися до того, що на площі, де до недавна стояла невелика церква, збудована 60 років тому нашими першими поселенцями, тепер стоїть ще більша, і ще гарніша українська церква. Ця нова церква і жертвенність її вірних є чи не найкращим доказом нашої життєздатности на вільній землі Америки, що вказує на незламність творчого духа нащадків українського народу.

В Торонті відбулося засідання Канадійського представництва УНС

(Закінчення з 1-ої стор.)

ці в кожній частині Канади ліднішу обслугу і користь. Підкреслювано брак власного приміщення на канцелярію, недостачу пропаґанди у канадійській пресі і інш. Тому, що ріст УНС має величезні можливості на Заході Канади, треба зрушити з місця і при нагоді Конференції КУК в Саскатуні, відбути там Союзову конференцію. Ніяґарська Округа влаштовує 18 листопада Союзове Свято у Відділі ч. 427 в Ст. Кетеринс з відзначенням довголітніх союзових працівників. Торонтська Округа влаштовує 25 листопада ц. р. Союзові Вечерниці. Рішено остаточно пожвавити організаційну працю в Монтреалі. Обласний організатор виїздить у організаційну поїздку на Північ Канади, а опісля до Монтреалю.

У 30-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

(Продовження зі стор. 2-ої)

ним з бумерангом, що міг завдати московській імперії смертельного удару, бо на сторожі прав і волі українського народу стояли його героїчні сини й дочки — борці УПА і революційною ОУН.

Історичним підметом організації суверенних збройних сил (УПА) українського народу був Акт 30 червня 1941 року, яким оголошено відновлення Української Держави з одночасним закликом „не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена суверенна українська влада..." УПА створилась в особливих умовах, коли честь, воля і державність української нації були знову потоптані новими гітлерівськими окупантами, що прийшли на зміну московським наїзникам. Тому вона відразу опинилась у двофронтовій війні проти двох найбільших тодішніх загарбницьких потуг — гітлерівської Німеччини і червоної московської імперії.

Непереможність і сила УПА були і є у її справедливій передовій ідеї побудови національної держави, в її програмі соціяльної справедливости та в респектуванні прав народів і людини, у героїці її бійців, у їх одержимості візією добра, правди, справедливости, волі для своєї нації і кожного її члена. Спільно з революційною ОУН вона висунула національний принцип організації світу проти принципу імперіяльного. Права вільної людини протиставила будь-яким формам тоталітаризму, а героїчну концепцію життя — концепції дрібноміщансько-гедоністичній. Разом з революційною ОУН вона поклала ідейно-політичні й етичні основи під сучасну багатогранну боротьбу української нації та інших волелюбних народів.

Що ж засвідчила своїми чинами УПА? Насамперед ідею збройної боротьби за національну суверенну державу, відновивши в українській спільноті культ зброї у боротьбі за здійснення національних ідеалів. Наголосила культ власної влади, як передумову вільного розвитку всіх інших складових елементів національного та індивідуального життя. Без власної суверенної влади не можна здійснити ні прав людини, ні соціяльної справедливости, ні релігійної свободи, ні вільного розвитку нації і її членів, спертого на традиціях і актуальних інтересах народу. А єдність національних і соціяльних компонентів у боротьбі проти окупантів — один із головних чинників, які ґарантують участь у визвольній революції цілого народу.

УПА не залишила осторонь і соціяльних проблем, навпаки — мобілізувала всі національні сили на всіх ділянках життя для боротьби з окупантами, бо кожну з тих ділянок ворог намагається знищити. Тому не випадково УПА збройно захищала українське населення від німецьких загарбників, які силою вивозили українських невільників на каторжні роботи до Райху, унеможливлювала німцям грабувати українське населення, стягати т. зв. континґенти, громила німецькі каральні загони, карала і німецьких та московських вислужників. Суть всенародного повстання, що розгорілося завдяки УПА і ОУН, була саме в тому, що воно охопило всі ділянки життя українського народу. Це цілком зрозуміле, бо хто заперечує важливість соціяльного аспекту, як складового чинника української визвольної революції, той захищає соціяльну реакцію, себто — комуністичну систему, запроваджену в Україні Москвою.

Захист УПА силою запроторених московськими окупантами українців у Сибір чи Казахстан, поборювання колективізації на західньоукраїнських землях, збройна підтримка народу, що бойкотував вибори до окупантських органів СССР і УССР, оборона наших Церков, священиків і вірних, справедливий суд над найжорстокішими представниками окупантів (НКВД-МВД-КҐБ) і над вислужниками ворога, зрадниками власної нації — викликали в народі не тільки глибоку симпатію і любов до УПА і її ініціятора-надхненника революційної ОУН, а й потягнули його до активної боротьби.

У революційно-визвольній боротьбі діють інші крите-

(Закінчення на сторінці 4-ій)

ВІКНА ТЕЩИНІ І СУСІДСЬКІ

(Закінчення з 2-ої стор.)

ту тому, що на дворі ходив в той час грипп. Все вище сказане мною, може підтвердити мої жена і син (жене 34 года, сину 1,4 года". Із села Воловець на Закарпатті: „В колгоспі пропав мотор. Хто його вкрав признавайтеся". Полтавські аптекарі придумали надійний засіб охорони від такого життя і почепили таке оголошення: „Якщо вам потрібні ліки і різноманітні отрути, вони знаходяться тут. Придбайте, будь ласка, їх!"

У кінці наведемо ще уривок із чесної „Пояснювальної записки до міліції" в місті Умані на Черкащині: „Я, Діденко Михайло Петрович, гавкав і ричав під вікном 13 квітня в 22-00 у Гончарук Марії Захаровної тому що я хтів налякати не її, а свою тещу, та був трошки п'яний і переплутав вікна тещені з її сусідкою".

Коли б то тільки в цьому лихо! Московська колоніяльна політика в Україні переплутала вже багато чого, значно важливішого від вікон тещиних і сусідських. Довела вже до того, що Україна дала світові Валентина Мороза — а це ж тільки початок!

Леонід Полтава

Заклик до мисткинь у діяспорі

Філядельфійська виставка образотворчих і скульптурних мисткинь в діяспорі започаткує величаві святкування 25-річчя Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, які проходитимуть протягом цілого року.

Святкування попередить сесія Ради СФУЖО найвищого органу Федерації, на якій обрані будуть нові керівні органи на наступні 5 років. СФУЖО постало у Філядельфії в 1948 р. при 11-ти складових частинах. під сучасну пору Федерація об'єднує 16 жіночих організацій з різною програмою, майже з цілого світу. у день відкриття виставки відбудеться сесія Ради СФУЖО, на яку кожна організація старатиметься вислати своїх представниць, не виключаючи й заокеанських.

Буде це найкраще місце і догідна пора себе запрезентувати, Доля наших мисткинь здебільша, як і других культурних діячів, не завжди ласкава, а обставини не все сприємливі. Часто тільки від щастя, зв'язків і популярности залежить доля мисткинь і їхня дальша творчість.

У мисткинь химерна душа, творить, працює, живе цим та часто мале незрозуміння оточення, неувага до їхньої творчости, відбирає охоту, силі й віру в себе. Часто картини припадають порохом, а зневіра, жаль до людей і долі починають всуватись у їхнє життя і розвівати оцей казковий світ.

Тому, що СФУЖО з особливою увагою розцінює вагу мистецтва і стежить за його виявами і ростом, улаштовує цю виставку, даючи змогу мисткиням виступати перед ширшими колами громадянства, заприязнитись із другими мисткинями на зустрічі, яку вже підготовляє Мистецька Комісія, складена з усіх філядельфійських мисткинь і денної кляси пань Мистецької Студії. Над виставкою наглядатиме усім відомий мистець, один із основників, довголітній професор і фанатик Мистецької Студії, відповідальний редактор „Нотаток з мистецтва" проф. Петро Мегик. Комітет старається підготовити найкраще Виставку і Зустріч, щоб спільно переведені хвилини утривалилися у пам'яті не тільки громадянства, але в першу чергу мисткинь, які завжди жадні теплого слова й щирого серця для їхнього творчого духа. Час виставки подуманий від 24 листопада до 10-го грудня, на те, щоб вибаглива на святочні подарунки публіка могла набути чудові картини й скульптури наших мисткинь і зробити їм теж приємне Різдво Христове.

Комітет Виставки розіслав ряд запрошень, користуючись нам доступними списками нюйоркського і філядельфійського Об'єднання Мистців, але віримо, що ці списки не вичерпують усіх імен мисткинь в діяспорі, які охочі взяти участь у виставці, щоб у так важливу хвилину 25-річчя СФУЖО, не бути поза скобками списку й своїми надбаннями зарепрезентувати себе перед цілим вільним світом. Багато запрошень, висланих на адреси мисткинь, повернулось через брак нових адрес, чи хвилеві їхні зміни, тому просимо вибачення, якщо хтось запрошення не отримав та це не наша вина.

Ще раз гаряче апелюємо до Вас, Дорогі Мисткині, відгукніться якнайскоріше з поданням своїх докладних адрес, назв картин і скульптур, роду техніки, виміру і ціни, — щоб уможливити нам зробити завчасу каталог з поданням повного списку учасниць, виставки.

Усе листування й картини прошу слати на адресу голови Мистецької Комісії, Стефанії Бернадин 4936 Н. 13-та вул. Філядельфія, Па. 19141.

С. Б.

Думайте, читайте...

ДЕ ВИ, КНИГОЛЮБИ?

Радимо прочитати: З. Дончук: Утрачений ранок (вел. роман) $6.00; В пошуках щастя (ром.) $5.00; літ. журнал „Волосожар" (всі числа) $2.00; Т. Осьмачка: Поезії $0.50; Євг. Маланюк: Вибране (збірка збірок) $2.50; О. Кисілевська: По Рідному краю (оповід.) $1.55; Листи з-над Чорного моря (опові., нариси) $2.00; Проф. Д. Нитченко: Укр. правописний словник (для всіх) $2.00; Проф. А. Орел: Словник чужомовних слів (для всіх! Укр. мовою) $6.00; Проф. П. Феденко: Несмертельна слава (повість з історії) $1.90; Проф. Є. Онацький: У вічному місті (Рим, вел. книга) $2.90; Ів. Манило- Дніпряк: Грім за зорею: $0.50; Україна сама.... $0.50; Пеани і кпини: $0.50; Січ і відсіч: $0.40; Байкар (збірка збірок) $0.70; Ельдорадо (вибране): $0.50. Замовляти:
Mr. I. Manylo, Millville — Tuckahoe Pike, Millville, N.J. 08332, USA

У 30-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

(Продовження зі стор. 3-ої)

рії, ніж у війні між суверенними державами, зокрема імперіялістичними. Нацистська Німеччина в зударі з московсько-большевицькою імперією програла війну, УПА і ОУН, що однаковою мірою боролися з обидвома окупантами, витворили в московсько-большевицькій імперії таку ситуацію, що їй загрожував розвал, тому в 1947 році вона була примушена скласти „союз трьох" (СССР, ПНР, ЧСР) для спільної боротьби проти УПА і ОУН.

Розвиток найновішої боротьби українського народу позначений послідовністю і стратегічною передбачливістю. В 1942-1953 роках бачимо фазу всенародного повстання, в 1953-1959 роках — фазу повстань і страйків у концтаборах, що їх організували головно полонені бійці й старшини УПА та члени й симпатики ОУН. З 1959 року почався період боротьби молодої генерації України за суцільний український, спертий на тисячолітніх національних традиціях образ суверенної України завтрішнього дня.

Отже, кров бійців УПА і членів ОУН не була пролита даремно, бо їхні ідеї національно-визвольної боротьби за волю і суверенну державу української нації стали власністю цілого українського народу і зродили нове покоління борців.

Славні рейди УПА в сусідні країни, навіть у Східню Прусію і на Кавказ, наочний доказ, як поширювалась революційно-визвольна концепція УПА на інші поневолені народи. Це була мобілізація визвольних сил усіх поневолених націй у т. зв. СССР та в його сателітах для спільної боротьби за здійснення спільної мети, якою був і є розвал московсько-большевицької імперії та побудова на руїнах національних суверенних держав. УПА й революційна ОУН відкинули будь-яку орієнтацію на чужі сили, вказавши українському та іншим поневоленим народам, що єдиноправильним шляхом визволення є лише національні революції. Орієнтація на чужі багнети, на інтервенцію сторонніх сил не принесла й ніколи не принесе волі поневоленим народам. Чужа інтервенція приносить владу тільки „визволителям".

Конференція Поневолених Народів, що відбулася в Україні в листопаді 1943 року й дала початок Антибольшевицькому Блькові Народів (АБН), мала за мету поширити й зміцнити фронт боротьби проти окупантів, координувати дію революційних і повстанських формацій поневолених націй, спрямовану проти обидвох наїзників — нацистської Німеччини і московсько-большевицької імперії. Це концепція не ізольованого, а одночасного визволення поневолених націй на чолі з Україною.

Рейди УПА на Захід, згідно із стратегією її Головного Командування, мали за мету поширити спільний фронт боротьби поневолених націй і задокументувати перед цілим вільним світом безперервну визвольну боротьбу України її живими учасниками. І вони, ці рейди, досягнули свою мету! Стратегічні й тактичні засоби та збройні дії УПА стали сьогодні для ворога предметом студій. Численні історичні видання і студії російською і польською мовами вказують на те, що ворог вивчає визвольну концепцію і стратегію УПА, затривожений своїм майбутнім. Річ у тому, що УПА дала проєкцію нової стратегії визволення, і саме повстанська стратегія в нашу атомову й ідеологічну добу стала альтернативою до термонуклеарної стратегічної зброї. Тому в 30-ліття УПА не відзначаємо якогось пройденого етапу нашої революційно-визвольної боротьби, а навпаки — наголошуємо початок нового етапу в термонуклеарній і ідеологічній добі, в якій відбуваються зудари надпотуг. Таким чином відзначаємо початок нової повстанської стратегії визволення, яка ґарантує нам перемогу!

Багато жертв склали на жертівнику Батьківщини борці УПА й члени ОУН і взагалі кращі сини та дочки України. Окупанти – нацистська Німеччина, большевицька Росія і червона Польща — завдали нашому народові важких ударів, проте він вийшов з цього кривавого змагання з тираніями духово скріплений і непереможний, як захисник справедливих і передових ідей нашої епохи.

У бою з окупантами впали на полі слави Головний Командир збройних сил України ген. Роман Шухевич-Чупринка, шеф Головного Штабу УПА ген. Дмитро Грицай-Перебийніс, його заступник полк. Ю. Гасин, командири Греґіт-Різун, Яструб, Ясень, Сторчан, Прут, Коник, Перемога, Саблюк, Хрін, Дунай, Поль, Назар, Стояр, Лис і багато-багато інших, що своєю геройською смертю прославили українську зброю в Україні й далеко поза її межами.

Окремо згадуємо першого організатора УПА полк. Савура і його шефа штабу ген. Леоніда Ступницького, бо день 14 жовтня 1942 року, як пише у своєму наказі Дунай, командир відтинка — „Це дата, що творить нову добу в історії українського війська. Це день, що вибиває золотими літерами нову сторінку історії української нації. Це момент, що вкопує гранітний стовп під будову Української Самостійної Соборної Держави! Це ще один доказ, що український народ навіть у найтяжче лихоліття здібний до великих чинів!

Щоб відзначити цю історичну дату, Українська Головна Визвольна Рада проголосила день 14 жовтня Святом УПА, що одночасно збігається з великим козацьким святом св. Покрови".

Тож у 30-річчя УПА, у день 14 жовтня, віддаймо наш глибокий поклін усім Героям Української Національної Революції на чолі з Головним Командиром УПА ген. Романом Шухевичем-Чупринкою, першим організатором УПА полк. Климом Савуром і Степаном Бандерою, Головою Проводу ОУН, що була ініціятором створення УПА.

Схилімо наші голови перед маєстатом смерти Головного Отамана збройних сил України Симона Петлюри, Голови Української Держави, і полк. Євгена Коновальця, Основоположника ОУН.

Найкраще вшануємо їхню пам'ять зміцненням безкомпромісового протимосковського українського самостійницького фронту боротьби, широким і рішучим розгортанням наших різнорідних акцій в обороні Нескорених в Україні!

Хай живе Українська Повстанська Армія!

Хай живе Українська Національна Революція — єдиний шлях визволення!

Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!

Хай живе спільний фронт поневолених московськими імперіялістами народів, об'єднаних в АБН!

Геть з московськими тиранами і народовбивцями!

Геть з московським імперіялізмом і московською імперією усіх барв!

Воля Народам! Воля Людині!

Київ проти Москви!

У жовтні 1972 р.

ПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

СТУДЕНТИ ДЕМОНСТРУЮТЬ ПРОТИ КОРОЛЕВИ ЄЛИСАВЕТИ II

Лондон. — Вперше за своїх 20 років володіння британська королева Єлисавета II стала предметом студентської демонстрації. Коли вона прибула на 4-годинну церемонію відслонення пропам'ятної таблиці в невеликому університеті у Стірлінгу за 22 милі від Глесґова, столиці Шотландії, кількасот студентів викрикували „геть монархія" разом із непристойними вигуками на адресу королеви поліція, члени почету і журналісти створили кордон, щоб королева могла безпечно перейти крізь юрбу демонстрантів. Вона не дала пізнати, що звертає на них будь-яку увагу. Студенти були обурені, що в минулому тижні університет відмовив їм додаткової допомоги, а тепер влаштував велике прийняття у честь королеви.

ПРИЗНАНО 2 НАГОРОДИ НОБЕЛЯ З МЕДИЦИНИ

Стокгольм. — Нагороду Нобеля з ділянок фізіології і медицини признано 43-річному професорові молекулярної біології у Рокефеллеровому університеті в Ню Йорку, д-рові Джералдові Аделманові, і 55-тирічному професорові біохемії в Оксфордському університеті в Британії, д-рові Родні Портерові. Обидва учені лікарі-дослідники заслужились у своїх сепаратних дослідах над хемічною структурою та діянням молекуль у людському організмі. Вони поділяться прив'язаною до Нобелівської нагороди сумою 101,000 дол.